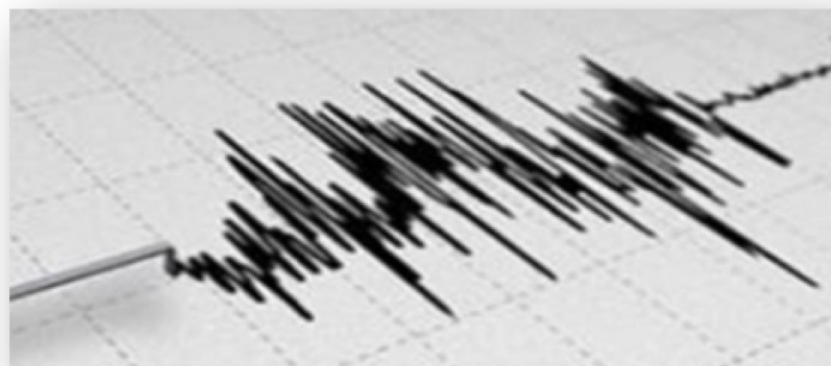

Σεισμικός Κίνδυνος - Βασικές Έννοιες. Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας

Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ)

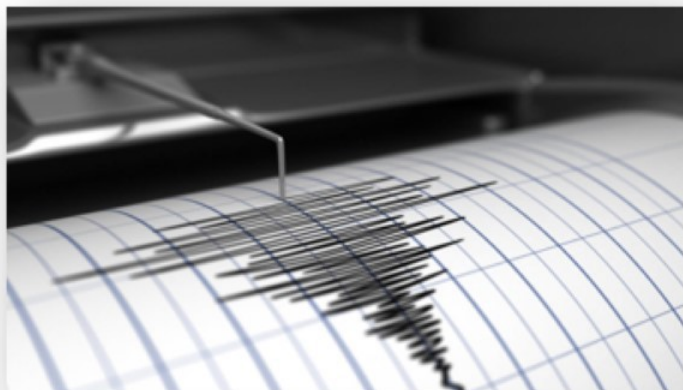
Δρ Ασημίνα Κούρου, Γεωλόγος

Αν. Προϊστ. Διεύθ. Κοινωνικής Αντισεισμικής Άμυνας ΟΑΣΠ

Περιεχόμενα

- Βασικές Έννοιες
- Μείωση της Διακινδύνευσης
- Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας

Βασικές Έννοιες

Κίνδυνος και Διακινδύνευση

- **Κίνδυνος (Hazard):** Είναι ένα δυνητικά καταστροφικό γεγονός, φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα που μπορεί να προκαλέσει απώλειες ζωής ή τραυματισμούς, ζημιές σε περιουσίες, κοινωνικές και οικονομικές διαταραχές ή περιβαλλοντική υποβάθμιση.
- **Διακινδύνευση (Risk):** Είναι οι πιθανές ανθρώπινες, υλικές ή περιβαλλοντικές απώλειες σε καθορισμένη χρονική περίοδο, οι οποίες είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού κινδύνων, συνθηκών τρωτότητας και ανεπάρκειας ικανότητας ή κατάλληλων μέτρων για τη μείωση των δυνητικών αρνητικών συνεπειών.

(Πηγή: Νόμος 4662/2020)

Τι είναι Έκθεση και τι Τρωτότητα;

- **Τρωτότητα (Vulnerability):** Όρος ο οποίος αναφέρεται στα χαρακτηριστικά και τις συνθήκες μιας κοινότητας, ενός συστήματος ή μιας υποδομής που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες που τα καθιστούν ευπαθή στην επίδραση ενός επικίνδυνου φαινομένου.
- **Ευπάθεια (Susceptibility):** Οι παράγοντες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την εξέλιξη ενός κινδύνου σε καταστροφή.
- **Ανθεκτικότητα (Resilience):** Η ικανότητα ενός συστήματος ή μιας κοινωνίας, εν δυνάμει εκτεθειμένης σε πιθανούς κινδύνους, να αντιστέκεται ή να προσαρμόζεται, με στόχο να διατηρήσει ένα αποδεκτό επίπεδο λειτουργίας και συνοχής.

(Πηγή: Νόμος 4662/2020)

Μείωση της Διακινδύνευσης

Ποιοι είναι οι Άξονες Δράσης σε Παγκόσμιο Επίπεδο;

Το Πλαίσιο Δράσης του Sendai (2015 - 2030) έθεσε συγκεκριμένους άξονες για τη μείωση της διακινδύνευσης καταστροφών, όπως:

- **Μετάβαση από τη διαχείριση των καταστροφών στη διαχείριση της διακινδύνευσης καταστροφών.**
- **Έμφαση στην πρόληψη των καταστροφών και στη φάση της αποκατάστασης και ανασυγκρότησης, έναντι της αντιμετώπισης.**
- **Απόδοση σαφών ρόλων σε όλους τους συμμετέχοντες στον κύκλο διαχείρισης καταστροφών (φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ΜΜΕ, ευπαθείς ομάδες, κλπ).**
- **Επιδίωξη καλύτερης διακυβέρνησης και καλύτερων πολιτικών.**
- **Αναγνώριση της ανάγκης σύμπραξης μεταξύ της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής.**

(Πηγή: <https://www.preventionweb.net/files/resolutions/N1516716.pdf>)

Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 Προσδοκώμενο Αποτέλεσμα

- Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι: *«η ουσιαστική μείωση της διακινδύνευσης καταστροφών και των απωλειών σε ζωές, σε μέσα διαβίωσης, στην υγεία και στο οικονομικό, φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό κεφάλαιο των ατόμων, των επιχειρήσεων, των κοινοτήτων και των κρατών».*
- Για την επίτευξη των παραπάνω τίθεται ο εξής σκοπός: *«Η πρόληψη δημιουργίας νέων κινδύνων και η μείωση των υφιστάμενων, μέσω της εφαρμογής συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικών, δομικών, νομικών, κοινωνικών, υγειονομικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών, περιβαλλοντικών, τεχνολογικών, πολιτικών και θεσμικών μέτρων, τα οποία προλαμβάνουν και μειώνουν την έκθεση στον κίνδυνο, καθώς και την τρωτότητα έναντι των καταστροφών, αυξάνουν τα επίπεδα ετοιμότητας για αντιμετώπιση και αποκατάσταση και, ως εκ τούτου, ενισχύουν την ανθεκτικότητα».*

Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών

Κύκλος διαχείρισης καταστροφών (Disaster Management Cycle): Το σύνολο των τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων σε όλα τα στάδια και τις φάσεις του κύκλου της καταστροφής, δηλαδή της πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης (Πηγή: Νόμος 4662/2020)

Οι βασικές φάσεις του κύκλου διαχείρισης είναι:

- Μετριασμός - Πρόληψη
- Ετοιμότητα
- Απόκριση
- Αποκατάσταση – Ανασυγκρότηση.

Πρόληψη – Μετριασμός των Επιπτώσεων

Ο όρος «Πρόληψη» αναφέρεται σε δράσεις που λαμβάνονται εκ των προτέρων και στοχεύουν στην αποφυγή των δυσμενών επιπτώσεων των σεισμών. Η πλήρης αποφυγή των επιπτώσεων δεν είναι συχνά εφικτή, δυνατός όμως είναι ο μετριασμός τους.

Οι δράσεις Μετριασμού των Επιπτώσεων είναι: **Αναγνώριση του Σεισμικού Κινδύνου, Εκτίμηση Σεισμικής Διακινδύνευσης, Βελτίωση του Σχεδιασμού, Ενδυνάμωση της Προσαρμοστικότητας, Ευαισθητοποίηση του Πληθυσμού, Δημιουργία Συστημάτων Παρακολούθησης και Έγκαιρης Προειδοποίησης, Μείωση Τρωτότητας, Συντονισμός Ενεργειών.**

Ετοιμότητα

Ως **Ετοιμότητα** ορίζεται «η άενη, κυκλική διαδικασία σχεδιασμού, οργάνωσης, εκπαίδευσης, εξάσκησης, αξιολόγησης και λήψης διορθωτικών μέτρων, που έχει ως στόχο να διασφαλίσει την αποτελεσματική διαχείριση ενός σεισμικού γεγονότος».

*Βασικές συνιστώσες της ετοιμότητας
Πηγή: US Department of Homeland
Security, 2011*

Απόκριση ή Αντιμετώπιση

- Ο όρος **Απόκριση** εκφράζει την παροχή των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης και δημόσιας βοήθειας κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά από μία καταστροφή, προκειμένου να σωθούν ζωές, να μειωθούν οι επιπτώσεις στον τομέα της υγείας, να διασφαλιστεί η δημόσια ασφάλεια, και να καλυφθούν οι βασικές ανάγκες διαβίωσης των πληγέντων (UNISDR 2009).
- Οι πιο άμεσες ανάγκες των πληγέντων, κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά από έναν σεισμό, είναι η διάσωση, η διατροφή, οι επικοινωνίες, κά.
- Η απόκριση ύστερα από ένα καταστροφικό γεγονός επικεντρώνεται κυρίως στις άμεσες και βραχυπρόθεσμες ανάγκες, και μερικές φορές ονομάζεται και «αντιμετώπιση καταστροφών». Η διαφοροποίηση μεταξύ της φάσης απόκρισης και της επερχόμενης φάσης βραχείας αποκατάστασης δεν είναι σαφής (UNISDR 2009).

Απόκριση ή Αντιμετώπιση

Αντιμετώπιση (Response): περιλαμβάνει τις δράσεις, κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά την καταστροφή, για την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων, για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών διαβίωσής τους και για τη διασφάλιση παροχής αρωγής και υποστήριξης για τον μετριασμό των επιπτώσεων της καταστροφής.

(Πηγή: Νόμος 4662/2020)

Βραχεία Αποκατάσταση

Βραχεία αποκατάσταση (Short-term Relief): περιλαμβάνει δράσεις μετά από μία καταστροφή με στόχο την αποκατάσταση ή τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης κατά τις πρώτες ώρες και ημέρες μετά την εκδήλωσή της.

(Πηγή: Νόμος 4662/2020)

Αποκατάσταση

- Η **Αποκατάσταση** είναι το στάδιο της διαχείρισης καταστροφών που αποσκοπεί στην επαναφορά των κοινοτήτων που επλήγησαν από καταστροφές σε κανονικά επίπεδα κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας.
- Οι δραστηριότητες αποκατάστασης στηρίζονται στην εφαρμογή μέτρων που λαμβάνονται για να επιστρέψει η περιοχή (ή ιδανικά να υπερβεί) τα επίπεδα δραστηριότητας και παραγωγικότητας που είχε πριν από τον σεισμό (Quarantelli 1999).

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης»

Το Γενικό Σχέδιο ΠΠ αποτελεί το γενικότερο πλαίσιο σχεδιασμού για τη σύνταξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης:

- στα τρία διοικητικά επίπεδα (κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό).
- στις τέσσερις φάσεις του συστήματος κινητοποίησης πολιτικής προστασίας (συνήθης ετοιμότητα, αυξημένη ετοιμότητα, άμεση κινητοποίηση – επέμβαση, αποκατάσταση – αρωγή).
- σε τρία επίπεδα διοίκησης, ελέγχου και συντονισμού (επιτελικό, επιχειρησιακό, τακτικό).

Τα σχέδια περιλαμβάνουν τις απαραίτητες δράσεις για:

- τη διασφάλιση της λειτουργίας του Φορέα Σχεδίασης σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.
- την υποστήριξη του σχεδίου (εκπαίδευση, ασκήσεις, αναθεώρηση).

ΦΕΚ 423/Β/10-4-2003

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης»

Το Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» αποτελεί θεσμική βάση για:

- τον προσδιορισμό των εμπλεκόμενων φορέων πολιτικής προστασίας και των επιχειρησιακών δυνάμεων που παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις καταστροφών .
- τον καθορισμό των διαδικασιών και των οργάνων διαχείρισης και συντονισμού των δράσεων.
- παροχή στοιχείων σχετικά με την ταξινόμηση, την κατηγοριοποίηση και την αξιολόγηση κινδύνων.
- την παροχή κατευθυντήριων γραμμών για την έγκαιρη κινητοποίηση ανθρώπινων πόρων και μέσων.

Επίσης αποτελεί τη βάση σχεδίασης για τα ανά κατηγορία κινδύνου Γενικά Σχέδια που συντάσσονται από τη ΓΓΠΠ (σεισμοί, δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, κατολισθήσεις κλπ) και τα Ειδικά Σχέδια Αντιμετώπισης/ΕΣΑ, των Υπουργείων, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Περιφερειών καθώς και των Μνημονίων Ενεργειών (τα οποία καταρτίζονται από τους φορείς που δεν έχουν υποχρέωση σύνταξης ΕΣΑ).

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης»

Στο Γενικό Σχέδιο ΠΠ «Ξενοκράτης»:

- **Καθορίζονται τα είδη των καταστροφών και οι αντίστοιχοι όροι ΠΠ.**
- **Καθορίζονται ρόλοι** και δίνονται κατευθύνσεις σχεδίασης σε Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμους.
- Αποσαφηνίζεται ότι όλα τα σχέδια εγκρίνονται από τη ΓΓΠΠ.

Επίσης προσδιορίζονται:

- **οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς.**
- **τα όργανα που διευθύνουν** και συντονίζουν τις επιχειρησιακές δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα.

Γενικό Σχέδιο ΠΠ «Ξενοκράτης»

Στο Γενικό Σχέδιο ΠΠ «Ξενοκράτης» παρέχονται ουσιώδη στοιχεία για την:

- **Αξιολόγηση κινδύνων.**
- **Επισήμανση ευπαθών χώρων.**
- **Εκπόνηση ειδικών σχεδίων για κάθε κίνδυνο.**
- **Κατευθυντήριες γραμμές για τη:**
 - χάραξη στρατηγικών και τακτικών.
 - ορθή οργάνωση και εξοπλισμό των υπηρεσιών και διαμόρφωση επιχειρησιακής φιλοσοφίας.
 - έγκαιρη κινητοποίηση και συντονισμό του ανθρωπίνου δυναμικού και μέσων.
 - δημιουργία δυνατοτήτων διοικητικής μέριμνας για την αντιμετώπιση προβλημάτων τόσο των επιχειρησιακών δυνάμεων, όσο και των πληγέντων πολιτών.

Γενικό Σχέδιο ΠΠ «Ξενοκράτης» - Σκοπός

Σκοπός του Γενικού Σχεδίου είναι η διαμόρφωση ενός γενικού πλαισίου αποτελεσματικής αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων. Συγκεκριμένα:

- **Προσδιορίζονται οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς** καθώς και τα όργανα που διευθύνουν και συντονίζουν τις επιχειρησιακές δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα.
- **Παρέχονται ουσιώδη στοιχεία στις αρμόδιες υπηρεσίες για την εκτίμηση καταστάσεων, αξιολόγηση κινδύνων,** επισήμανση ευπαθών χώρων και ακολούθως **εκπόνηση ειδικών σχεδίων** στο πλαίσιο του γενικού σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» προς αντιμετώπιση των κατά περίπτωση κινδύνων.
- **Δίδονται κατευθυντήριες γραμμές για τη χάραξη στρατηγικών** και τακτικών, την ορθή οργάνωση και εξοπλισμό των υπηρεσιών και διαμόρφωση επιχειρησιακής φιλοσοφίας, για την έγκαιρη κινητοποίηση, δραστηριοποίηση, διεύθυνση και συντονισμό ανθρώπινου δυναμικού και μέσων.
- Προβλέπεται η **δημιουργία διοικητικής μέριμνας για την αντιμετώπιση προβλημάτων** τόσο των επιχειρησιακών δυνάμεων όσο και των πληγέντων.
- Προβλέπεται η **δημιουργία συστήματος επικοινωνίας και ροής πληροφοριών** μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών-φορέων στη διαχείριση.

Γενικά Σχέδια Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών

Από τη ΓΓΠΠ έχουν εκδοθεί τα παρακάτω Γενικά και Ειδικά Σχέδια στο πλαίσιο του ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ:

- Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Σεισμών με την κωδική ονομασία «**ΕΓΚΕΛΑΔΟΣ**» (1η έκδοση), 2020.
- Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Πλημμυρικών Φαινομένων με την κωδική ονομασία «**ΔΑΡΔΑΝΟΣ**» (1η Έκδοση), 2019.
- Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Ηφαιστειακής Δραστηριότητας στο Ηφαιστειακό Σύμπλεγμα Σαντορίνης με την κωδική ονομασία «**ΤΑΛΩΣ**», (1η Έκδοση), 2020.
- Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών με την κωδική ονομασία «**ΙΟΛΑΟΣ**» (4η Έκδοση), 2020.
- Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (ΣΑΤΑΜΕ) με την κωδική ονομασία «**ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ**», (3η Έκδοση), 2020.
- Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών (ΑΔΑΑ), (3η έκδοση), 2019.

Επισκεφτείτε τον δικτυακό τόπο του ΟΑΣΠ: www.oasp.gr

The screenshot displays the homepage of the OASP website. At the top, the logo and name of the 'ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΙΑΣ' (Organization for Earthquake Design and Protection) are visible, along with the text 'ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ'. The main content area is divided into several sections:

- Διακοσμητικό με τη Σεισμολογία:** A section with a red 'NEW' tag, featuring a diagram of a building and text about the organization's role in seismic design and protection.
- Πρόσφατες:** A list of recent news items with small thumbnail images.
- Γίνετε:** A section with a photo of a person at a computer, titled 'Εκπαίδευση στην ΟΑΣΠ για τους εκπαιδευτικούς'.
- Για Μάρτυρες & Μηγύλους:** A colorful illustration of a town with people, aimed at raising awareness among witnesses and neighbors.
- Ελάτε στο Γραφείο:** Two small images showing people in an office setting.
- Φωτογραφίες:** A gallery of four photographs showing damaged buildings.
- Δελτία τύπου:** A list of press releases with dates: 'Δελτίο Τύπου 04.03.2012', 'Δελτίο Τύπου 04.11.2012', and 'Δελτίο Τύπου 12.10.2012'.
- Προσφύξεις:** A search bar and a list of dates from 1st May 1987 to 23rd May 1995.
- Ανακοινώσεις:** A section for announcements, including a notice about the 'Επιμελητήριο για την Διασπορά της Ο.Α.Σ.Π.' and a map of Greece.
- Στοιχεία Κτιρίων:** A section for building data, including a photo of a building and the text 'ΚΑΝ ΕΠΕ 2013 ΚΑΤΟΧΕΣΤΡΟ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ'.
- ΕΡΡΡΕ:** A section for the European Centre for Research and Training of Seismologists, featuring the ERCC logo.
- Διαδραστικός Χάρτης Ο.Α.Σ.Π. στο Αιόλιο:** A section for an interactive map, with the logo 'Δι@ύγεια'.

Βιβλιογραφία

- ΓΓΠΠ (2020): «Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Άμεσης/Βραχείας Διαχείρισης των Συνεπειών από την Εκδήλωση Σεισμών με την κωδική ονομασία «ΕΓΚΕΛΑΔΟΣ», 168σελ. https://www.civilprotection.gr/sites/default/gscp_uploads/sxedio_egkelados.pdf
- ΓΓΠΠ (2015): "Έκδοση Κατευθυντήριων Οδηγιών σχετικά με τη λήψη και διαχείριση των "Μηνυμάτων Προειδοποίησης Τσουνάμι" του Εθνικού Κέντρου Έγκαιρης Προειδοποίησης για Τσουνάμι", έγγραφο 4561/9-7-2015, 24 σελ.
- Νόμος 4662/2020 - ΦΕΚ 27/Α/7-2-2020: Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις.
- United Nations (2015): «Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030», <https://www.preventionweb.net/files/resolutions/N1516716.pdf>
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (2009): «2009 UNISDR terminology on disaster risk reduction», <https://www.undrr.org/publication/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction>

**Οργανισμός Αντισεισμικού
Σχεδιασμού και Προστασίας**
Ξάνθου 32, 15451 Ν. Ψυχικό
info@oasp.gr, www.oasp.gr

Δρ Ασημίνα Κούρου, Γεωλόγος
Αν. Προϊστ. Διεύθ. Κοινωνικής
Αντισεισμικής Άμυνας ΟΑΣΠ